

Collegevoorstel

Onderwerp	Voortzetting Huis van Herstel Twente door de 14 Twentse gemeenten na 2025
Eenheid/team	CZ Adviespool
Zaakkenmerk	Z/25/241053
Documentkenmerk	D/25/750405
Vertrouwelijkheid	Embargo
Portefeuillehouder	E.J.F.M. van Mierlo
Datum vergadering	

Toelichting voor de openbare besluitenlijst

In het Huis van Herstel Twente kunnen Twentse mannen met complexe problematiek in de laatste fase van hun detentie toewerken naar een succesvolle terugkeer in de samenleving. Deze kwetsbare gedetineerden kampen met problemen op meer dan één leefgebied. Hierbij valt te denken aan het niet hebben van onderdak, het ontbreken van werk, middelengebruik of gedragsverslaving en psychosociaal functioneren. Na detentie stromen zij uit in de regio Twente. Binnen het Huis van Herstel krijgen zij de begeleiding en/of zorg die zij nodig hebben om de leefgebieden op orde te krijgen en goed te kunnen re-integreren in Twente. Hiermee wordt recidive voorkomen. Met ingang van 2026 stopt de financiering vanuit het Rijk voor de methode Huis van Herstel. De 14 Twentse gemeenten nemen deze financiering voor 2 jaar over, zodat het Huis van Herstel kan blijven bestaan. Voor deze financiering worden regionale middelen ingezet, te weten de regionale arbeidsmarktmiddelen en het beschermd wonen-budget. In 2027 wordt een besluit genomen over mogelijke structurele voortzetting van het Huis van Herstel na 2027. Het college heeft besloten om, gezamenlijk met de andere Twentse gemeenten, het Huis van Herstel Twente voor een periode van 2 jaar voort te zetten.

Voorgesteld besluit

1. Het Huis van Herstel Twente gezamenlijk als 14 Twentse gemeenten na 2025 voor een periode van 2 jaar voort te zetten.
2. De benodigde financiering à € 356.960 per jaar voor deze periode uit regionale middelen te halen.
3. De inzet, impact en resultaten van het Huis van Herstel Twente jaarlijks te monitoren en te evalueren.
4. De raad te informeren middels een raadsbrief (D/25/750476).

Inleiding

De pilot Huis van Herstel Twente (hierna Huis van Herstel) is een van de trajecten die onder de paraplu van 'Koers en Kansen' vielen: een innovatieprogramma van het Ministerie van Justitie en Veiligheid. De looptijd van de pilot Huis van Herstel is in 2018 vastgesteld op vijf jaar, tot en met december 2023. In 2021 is de pilot operationeel geworden. Binnen de pilot Huis van Herstel stond de wens centraal om vroegtijdig, trajectmatig, methodisch, in samenwerking met andere professionals en samen met de gedetineerde inwoner te werken aan een succesvolle terugkeer van

de gedetineerde naar de samenleving. Het Huis van Herstel staat in Almelo en richt zich op Twentse mannen die in de laatste fase van hun detentie zitten, met een maximum van 18 maanden. Daarnaast kampen zij met problemen op meer dan één leefgebied. Hierbij valt te denken aan het niet hebben van onderdak; het ontbreken van werk; het hebben van schulden; middelengebruik of gedragsverslaving en psychosociaal functioneren; en verbroken familierelaties. Na detentie stromen zij uit in de regio Twente.

De ambitie van het Huis van Herstel is om partners vroegtijdig in een netwerkvorm te betrekken, zodat er geen gaten vallen in de hulpverlening en er een brede, gezamenlijke verantwoordelijkheid ontstaat voor een doelgroep die doorgaans moeilijk re-integreert en makkelijk recidiveert. De netwerkpartners zijn de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), de Reclassering en de 14 Twentse gemeenten. Het is de gezamenlijke maatschappelijke opgave van deze partners om samen te werken aan een succesvolle re-integratie van ex-gedetineerden in de maatschappij. Het uiteindelijke doel van deze unieke pilot is dan ook het verminderen van recidive en het voorkomen van allerlei maatschappelijke-, zorg- en veiligheidskosten door succesvolle re-integratie van deze doelgroep.

Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft medio 2023 besloten om een verzoek van verlenging van de pilot niet te honoreren.[1] Naar aanleiding van een door de Tweede Kamer aangenomen motie en vervolggesprekken met onder andere bestuurders van de Twentse gemeenten, is in oktober 2023 overeenstemming gekomen over een verlenging van de pilot met nog twee jaar (2024 en 2025) met een bijdrage vanuit het ministerie.[2] Het ministerie heeft aangegeven dat vanaf 2026 geen bijdrage meer volgt. Het is dan aan de Twentse gemeenten of zij wel of niet door willen gaan met het Huis van Herstel en het Huis van Herstel willen financieren.

Het gaat hierbij om de financiering van de methode Huis van Herstel die bovenop de BBA-norm komt. Deze komt uit op een bedrag van € 356.960. De DJI blijft de gebouwgebondenkosten en personele- en beveiligingskosten à € 1.558.430 financieren. Zonder de aanvullende financiering vanuit de gemeenten zal het Huis van Herstel stoppen en zal de locatie een reguliere Beperkt Beveiligde Afdeling (BBA), met een geheel andere doelgroep, worden. Dit zal inhouden dat de enige voorziening in heel Nederland waar gedetineerden met complexe problematiek geholpen worden met hun re-integratie verdwijnt en dat er geen plek meer is voor de specifieke doelgroep van het Huis van Herstel. Na hun detentie zal deze doelgroep zonder zorg en begeleiding uitstromen vanuit een gesloten setting in de PI (penitentiare inrichtingen). Met als gevolg een grotere kostenpost voor de gemeenten. Het is aan de 14 Twentse gemeenten om te besluiten of zij het Huis van Herstel willen gaan voortzetten en financieren. Met het Rijk is afgesteld dat de Twentse gemeenten hier uiterlijk juli 2025 duidelijkheid over geven.

[1][Kamerbrief over pilot kleinschalige detentievoorziening Huis van Herstel PI Almelo | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

[2][Kamerbrief over uitvoering motie Kuik en Mutluer over de pilot Huis van Herstel | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Beoogd effect

Het Huis van Herstel Twente draagt bij aan effectieve re-integratie van ex-gedetineerden en aan een veilige samenleving. Daarbij draagt het bij aan het programma Zorg en Veiligheid.

Argumenten voor

1.1 Het Huis van Herstel Twente voorkomt problemen na detentie en vermindert de kans op recidive

Het Huis van Herstel helpt Twentse mannelijke gedetineerden met complexe problematiek bij hun re-integratie in de samenleving. De deelnemer krijgt hier zorg en begeleiding op maat. De deelnemer werkt met de methodiek Krachtwerk aan zelfherstel, herstel (van en) met het sociaal netwerk, herstel met het slachtoffer en herstel met de samenleving. Tussentijdse resultaten van het Actieonderzoek Huis van Herstel Twente laten zien dat deelnemers na uitstroom de volgende zaken op orde hebben:

- Het hebben van een ID
- Werk en/of dagbesteding
- Onderdak
- Inzicht in schulden(aanpak)
- Passende (psychische en/of verslavings-) zorg

Het op orde hebben van deze zaken voorkomt dat gedetineerden terugvallen in hun oude patroon. Dit voorkomt problemen en vermindert de kans op recidive.

1.2 Gemeenten kunnen hun wettelijke taak nazorg detentie eerder oppakken

De coördinatoren nazorg detentie hebben namens hun gemeente de regie op de periode na detentie. De coördinatoren zijn binnen het Huis van Herstel al actief betrokken bij de gedetineerde(n). Dit alles versoepelt de overgang van detentie naar het terugkeren in de samenleving.

1.3 De minimale baten voor de Twentse gemeenten zijn € 444.410 op jaarbasis

De gemeenten hebben in 2024 onderzoek laten uitvoeren naar de impact van het Huis van Herstel. Dit onderzoek laat zien dat een minimale bezetting van 20 deelnemers een te verwachten minimale besparing van € 444.410 op jaarbasis oplevert voor de 14 Twentse gemeenten. Dit is meer dan de gevraagde financiering van € 356.960. De baten komen voor 58% ten goede van de Wmo en voor 42% ten goede van de Participatiewet. Bij een hogere bezetting zal de besparing voor gemeenten toenemen. Er wordt actief op de bezetting gestuurd door onder andere het kernteam en de stuurgroep Huis van Herstel.

1.4 Bestuurlijk is er in de regio breed draagvlak voor de voortzetting van het Huis van Herstel

Voor voortzetting van het Huis van Herstel en financiering is er voorafgaand aan de lokale besluitvorming advies opgehaald op regionaal niveau. De volgende regionale bestuurlijke overleggen adviseren het Huis van Herstel voort te zetten en te financieren:

- Het Districtelijk Veiligheidsoverleg Twente (DVO)
- De Stuurgroep Zorg, Veiligheid en Straf (Stuurgroep ZVS)
- Het Portefeuillehoudersoverleg arbeidsmarkt Twente (PHA)
- Het Bestuurlijk overleg BW/MO centrumgemeente Almelo
- Het Bestuurlijk overleg BW/MO centrumgemeente Enschede

2.1 De DJI, reclassering en gemeenten dragen gezamenlijk de kosten

Het is de gezamenlijke maatschappelijke opgave van de DJI, gemeenten en reclassering om samen te werken aan een succesvolle re-integratie van ex-gedetineerden in de maatschappij. Het Huis van Herstel is daarom een partnerschap van de PI Almelo, de drie reclasseringsorganisaties (3RO) en de 14 Twentse gemeenten. In 2021 hebben zij allen het 'convenant Project 'Huis van Herstel'' ondertekend waarin de samenwerkingsafspraken zijn opgenomen. Zowel DJI als de 3RO hebben aangegeven een financiële bijdrage te blijven leveren aan het Huis van Herstel na 2025: de DJI financiert de gebouwgebonden kosten en personele- en beveiligingskosten à €1.558.430 en de 3RO de inzet van de reclasseringsmedewerker. Door deze toezeggingen blijft er een bedrag van € 356.960 over voor de 14 Twentse gemeenten om jaarlijks te financieren.

2.2 Er is regionaal ingestemd met de financiering vanuit het beschermd wonen-budget en de arbeidsmarktmiddelen voor een periode van 2 jaar

Wanneer de 14 Twentse gemeenten het Huis van Herstel besluiten voort te zetten, kan hier regionale financiering voor worden ingezet. Het PHA, het BO BW/MO van centrumgemeente Almelo en het BO BW/MO van centrumgemeente Enschede hebben aangegeven het Huis van Herstel voor een periode van 2 jaar te kunnen en willen financieren vanuit hun budgetten. Zij hebben aangegeven dat hier ruimte voor is. Het gaat hierbij om een jaarlijks bedrag van €178.480 uit de regionale arbeidsmarktmiddelen en een bedrag van €178.480 uit het totale beschermd wonen-budget van centrumgemeenten Almelo en Enschede.

2.3 Inzet van lokale budgetten is op dit moment niet haalbaar met het oog op het ravijnjaar

Gemeenten hebben te maken met tekorten die naar verwachting steeds meer gaan oplopen. Zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau wordt het daarom op dit moment niet haalbaar geacht om het Huis van Herstel vanuit lokale middelen te financieren.

2.4 Deze periode geeft de mogelijkheid om andere - structurele - financieringsopties te onderzoeken

Naast de inzet van regionale middelen zijn in het rapport met financieringsscenario's ook andere financieringsmogelijkheden genoemd, zoals de inzet van de Van der Staaij gelden. Ook is door gemeenten een inkooptraject geopperd op basis van het aantal deelnemers vanuit een gemeente. Door eerst voor 2 jaar bestaande middelen in te zetten die passend zijn en waar ruimte is, blijft het Huis van Herstel voortbestaan. In 2026 en 2027 wordt vervolgens gedegen onderzoek gedaan naar de inzet van andere middelen en/of financieringswijze, waaronder de inzet van de Van der Staaij gelden en een inkooptraject op basis van inwoners- /deelnemeraantallen.

3.1 Afhankelijk van de resultaten kan het Huis van Herstel na 2027 structureel worden geborgd en gefinancierd of worden stopgezet

Door de inzet, impact en resultaten van het Huis van Herstel jaarlijks te monitoren en te evalueren kunnen we informatie over de realisatie van de maatschappelijke effecten, zoals deze geschetst zijn in het impactonderzoek, verzamelen en analyseren. Ook het Actieonderzoek Huis van Herstel Twente dat wordt uitgevoerd door de Hogeschool Rotterdam en in 2026 wordt opgeleverd zal hierbij worden betrokken. Op basis van deze informatie en vooraf vastgestelde evaluatiecriteria kunnen gemeenten afwegen het Huis van Herstel na 2027 structureel voor te zetten en te financieren. De afstemming hierover vindt plaats in de Stuurgroep Zorg, Veiligheid en Straf.

3.2 Op basis van de opgeleverde informatie kan het partnerschap worden uitgebreid

Op dit moment is het Huis van Herstel een partnerschap tussen de PI Almelo, de 14 Twentse gemeenten en de 3RO. Met een goede onderbouwing kunnen ook andere mogelijke partners die voordeel ervaren van het Huis van Herstel, zoals werkgevers, worden betrokken, met daarbij gepaard gaande financiering.

4.1 De raad wordt geïnformeerd over de voortzetting en de financiering van het Huis van Herstel

Kanttekeningen

1.1. De instroom en daarmee de impact van het Huis van Herstel is mogelijk niet naar wens

Door het Huis van Herstel jaarlijks te monitoren en evalueren kan hier tijdig op geanticipeerd worden. Wanneer de gemeenten het Huis van Herstel na 2025 gaan financieren, kunnen zij het Huis van Herstel ook gericht sturen. Bij de doorontwikkeling in 2024 is een instroomproces vastgelegd, waarbij Twentse gedetineerden voorrang hebben op plaatsing. Tevens is de afspraak dat er alleen gedetineerden in het Huis van Herstel komen met een binding met Twente. In de uitvoering werken gemeenten, DJI en de 3RO samen aan optimale instroom en bezetting van het Huis van Herstel. De verwachting is dat de instroom en daarmee de impact hierdoor zullen toenemen.

1.2. Als het Huis van Herstel stopt wordt het een reguliere Beperkt Beveiligde Afdeling

Hier kunnen gedetineerden zonder problematiek in de laatste fase van detentie geplaatst worden uit het hele land, zonder binding met Twente. Geplaatste gedetineerden in de BBA kunnen ook uitstromen naar Twentse gemeenten. De kwetsbare doelgroep van het Huis van Herstel komt vanwege hun complexe problematiek niet in aanmerking voor plaatsing in een BBA. Dit betekent dat zij dan rechtstreeks uitstromen vanuit een reguliere gevangenis. Hier krijgen zij niet de zorg en ondersteuning die zij nodig hebben om goed te kunnen re-integreren in Twente en niet te vervallen in recidive.

Kosten, opbrengsten en dekking

Er is een jaarlijkse bijdrage van € 356.960 nodig van de 14 Twentse gemeenten. Deze bijdrage wordt voor een periode van 2 jaar gefinancierd vanuit de regionale arbeidsmarktmiddelen en het beschermd wonen budget van centrumgemeenten Almelo en Enschede. De komende 2 jaar wordt gezocht naar structurele borging en financiering van het Huis van Herstel.

Uitvoering

Bij het besluitvormingsproces zijn de portefeuillehouders veiligheid, zorg en arbeidsmarkt van de 14 gemeenten en hun beleidsadviseurs betrokken via de volgende overleggen:

- Het Districtelijk Veiligheidsoverleg Twente (DVO)
- De Stuurgroep Zorg, Veiligheid en Straf (Stuurgroep ZVS)
- Het Portefeuillehoudersoverleg arbeidsmarkt Twente (PHA)
- Het Bestuurlijk overleg BW/MO centrumgemeente Almelo
- Het Bestuurlijk overleg BW/MO centrumgemeente Enschede

Daarbij is afgestemd met het Huis van Herstel, de DJI en de 3RO.

In de maand mei vindt in alle 14 colleges besluitvorming over de voortzetting van het Huis van Herstel plaats. Met zowel het Huis van Herstel als het ministerie van Justitie en Veiligheid is de afspraak gemaakt dat de uitkomst van deze besluitvorming uiterlijk eind juni met hen wordt gedeeld. Wanneer besluitvorming positief is, wordt een monitoringssysteem ingericht waarmee gemeenten het Huis van Herstel actief kunnen sturen en evalueren. Daarnaast wordt bij positieve besluitvorming een opdracht opgehaald om structurele borging en financiering na 2027 te onderzoeken. Wanneer de 14 Twentse gemeenten besluiten het Huis van Herstel niet voort te zetten, worden er per direct geen nieuwe deelnemers meer geplaatst. Lopende trajecten worden afgerond conform planning. De plekken in het Huis van Herstel zullen dan reguliere BBA-plekken worden.

Bijlage(n)

Bijlage(n)

Raadsbrief (D/25/750476)

Impactonderzoek (D/25750474)

Uitwerking scenario's financiering (D/25/750470)

Procesinformatie

- Intern overleg

Het voorstel is intern afgestemd

- Afstemming met portefeuillehouder

Het voorstel is afgestemd met de portefeuillehouder

- Directie-advies

N.v.t.

Communicatie over het besluit

Embargo voor gelijktijdige communicatie: Na besluitvorming in de Twentse gemeenten communiceren de gemeenten Almelo en Enschede namens hen over het besluit naar het Huis van Herstel Twente, het ministerie van Justitie en Veiligheid en de media. Belangrijk is dat de

medewerkers van het Huis van Herstel als eerste het besluit vernemen. Daarna kunnen de gemeenteraden worden geïnformeerd.